

Świętujemy 100. rocznicę wyzwolenia Krakowa

2018-10-10

31 października 1918 roku Kraków jako pierwsze polskie miasto odzyskał niepodległość. Z tej okazji w środę 31 października w naszym mieście odbędą się główne uroczystości upamiętniające 100. rocznicę tego wydarzenia. Hasło przewodnie brzmi: „Wolność przyszła z Podgórza”.

W 1918 r. z placu Niepodległości w Podgórzu, przy którym znajdowały się wtedy koszary wojskowe, po bezkrwawym przejściu władzy w stronę centrum miasta wyruszył z rozkazu porucznika Antoniego Stawarza oddział żołnierzy, dając początek wyzwoleniu Krakowa spod władzy zaborczej. Tego dnia Kraków stał się częścią niepodległej Polski. Państwa, które oficjalnie miało powstać dopiero 11 listopada 1918 r. Podczas tegorocznych uroczystości rocznicowych przypomnimy krakowianom i turystom o tych wydarzeniach i oddamy hołd bohaterom tamtych dni. Zapraszamy do wspólnego świętowania!

Do udziału w wydarzeniach zapraszają: prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, przewodniczący Rady Miasta Krakowa Bogusław Kośmider, przewodniczący Rady i Zarządu Dzielnicy I Stare Miasto Tomasz Daros oraz przewodniczący Rady i Zarządu Dzielnicy XIII Jacek Bednarz.

Główne uroczystości 100. rocznicy wyzwolenia Krakowa spod władzy zaborczej pod hasłem „Wolność przyszła z Podgórza” rozpoczną się **w środę, 31 października o godz. 13.00 na placu Niepodległości w Podgórzu**. Główne uroczystości rozpocznie wystrzał armatni w wykonaniu Bractwa Kurkowego, występ chóru z IV Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Krakowie oraz inscenizację historyczną w wykonaniu grup rekonstrukcji historycznej upamiętniającą bohaterski czyn zbrojny naszych rodaków walczących o wolną i niepodległą Polskę. Wtedy też zostanie odsłonięty obelisk upamiętniający odzyskanie niepodległości w 1918 r. Następnie uczestnicy uroczystości przejdą ulicą Zamoyskiego na Rynek Podgórski.

O godz. 14.00 odbędzie się ślubowanie strażników miejskich. Następnie wręczone zostaną nagrody zwycięzcom biegu sztafetowego o szablę kpt. Antoniego Stawarza przez gościa specjalnego kierowcę rajdowego Michała Kościuszko. Przed Urzędem Miasta Krakowa na Rynku Podgórskim 1 złożone zostaną kwiaty pod tablicą poświęconą Legionistom Podgórskim poległym za ojczyznę. Oprawę muzyczną wydarzenia zapewni Kolejowa Orkiestra Dęta.

Tego samego dnia odbędą się inne wydarzenia z okazji 100. rocznicy wyzwolenia Krakowa: **o godz. 11:30 na stadionie WKS Wawel** rozpocznie się bieg sztafetowy o szablę kpt. Antoniego Stawarza. W tym roku z okazji jubileuszu rozszerzono formułę.

O godz. 12:00 na Rynku Głównym złożone zostaną kwiaty pod tablicą pamiątkową na Wieży Ratuszowej.

O godz. 15.00 w Muzeum Podgórze przy ul. Limanowskiego 51 odbędzie się

wernisaż wystawy z cyklu „Krakowski hejnał wolności. Wolność przyszła z Podgórze”. Wystawa będzie czynna w dniach od 31 października do 24 marca 2019 r. Autorem scenariusza i jej kuratorem jest Janusz Tadeusz Nowak.

We wtorek, 30 października, o godz. 10:00 na cmentarzu Rakowickim zostaną złożone kwiaty na grobie kpt. Antoniego Stawarza i rozpocznie się historyczny spacer po cmentarzu „Polscy bohaterowie w walce o niepodległość”.

Wydarzeniem towarzyszącym będzie konferencja popularnonaukowa „Krakowscy ojcowie polskiej niepodległości”, która odbędzie się w dniach 29-30 października w Sali Obrad Rady Miasta Krakowa i w Muzeum Historycznym Miasta Krakowa.

Rys historyczny

I wojna światowa zakończyła się w Krakowie 31 października 1918 r. Tego dnia Kraków przestał być częścią habsburskiej monarchii i stał się częścią niepodległej Polski – państwa, które oficjalnie miało powstać dopiero 11 listopada 1918 r. W październiku mieszkańcy Krakowa postanowili wziąć sprawy w swoje ręce. Dla wszystkich było już oczywiste, że Austro-Węgry przegrały wojnę. Klęski na frontach i trudne warunki życia ludności cywilnej spowodowały powszechne zniechęcenie. Panujący od roku 1916 cesarz Karol nie miał nawet cienia tego autorytetu, jakim cieszył się jego poprzednik, rządzący przez ponad sześćdziesiąt lat Franciszek Józef I. W całej monarchii panowało przekonanie, że dalszy sojusz z Niemcami doprowadzi Austro-Węgry do katastrofy.

W Krakowie symboliczny wymiar miało przejęcie przez polskich żołnierzy – ubranych jeszcze w austriackie mundury – odwachu pod Wieżą Ratuszową. Dla uczczenia tego wydarzenia co roku dokonywana jest symboliczna zmiana warty i organizowany jest bieg sztafetowy, w którym bierze udział młodzież z najstarszych krakowskich liceów.

Wśród nazwisk polskich bohaterów kojarzonych z rocznicą nie może zabraknąć postaci kapitana Antoniego Stawarza, jednego z oficerów austriackich narodowości polskiej, który wówczas wypowiedział posłuszeństwo Wiedniowi. Antoni Stawarz był twórcą organizacji niepodległościowej, której członkowie rankiem 31 października 1918 roku rozpoczęli przejmowanie władzy w Krakowie. Decydującym posunięciem było przejęcie dowodzenia dwoma batalionami, których dotychczasowym zadaniem było tłumienie rozruchów. Dokonali tego dwaj porucznicy: Antoni Stawarz i Ludwik Iwazsko. Ludność Krakowa z entuzjazmem przyjęła wiadomość o końcu austriackiego panowania. Krakowianie wylegli na ulice, aby manifestować radość z odzyskania niepodległości i końca wojny. Cieszyli się wszyscy: żołnierze i cywile, uczeni i robotnicy, a w księdze promocji doktorskich Uniwersytetu Jagiellońskiego zapisano znamienne słowa „Finis Austriae”.

Po wojnie Antoni Stawarz awansował do stopnia kapitana, służył w 57. Pułku Piechoty w Tarnowie. W 1935 r. rozpoczął pracę w krakowskim magistracie. W czasie II wojny światowej był członkiem Armii Krajowej. Zmarł w 1955 r., spoczywa na cmentarzu Rakowickim. Jego imię nosi jedna z uliczek na krakowskim Podgórze.

Zobacz także:

- [Uroczystości główne 100. rocznicy wyzwolenia Krakowa spod władzy zaborczej - zaproszenie](#)
- [Krakowscy ojcowie polskiej niepodległości - program konferencji popularnonaukowej](#)
- [Krakowski hejnał wolności - zaproszenie na wernisaż wystawy](#)
- [Odstąpienie tablicy upamiętniającej Polską Komisję Likwidacyjną - zaproszenie](#)
- [Wspólne sadzenie 100 dębów na 100 lat niepodległej Polski - zaproszenie](#)
- [Wydarzenia z okazji 100. rocznicy wyzwolenia Krakowa spod władzy zaborczej - zaproszenie](#)